

APELDOORNSE comant 7-2-'4
mug OLFANT.

CULTUUR

Gebarentaal

De dove actrice Perwin Schol maakt het gebaar voor de vagina. 'Doven gebruiken hun zintuigen anders dan horenden. Iemand roepen is bij ons iemand aanraken. Dat merk je ook aan de gebarentaal; die is heel visueel, en tegelijk heel lijfelijk.' (Foto Harry Heuts)

Altijd vrijen met het licht aan

Vagina Verhalen voor doven en horenden

door **Meyke Houben**

APELDOORN - Na de Vagina Monologen en de Gesluierde Monologen zijn er nu de Vagina Verhalen. Het Amsterdamse Handtheater schraptte een aantal van de oorspronkelijke interviews en verving ze door verhalen van dove vrouwen. De voorstelling, die donderdag 19 februari in Gigant Apeldoorn is te zien, wordt gespeeld in de Nederlandse Gebarentaal en het gesproken Nederlands.

'Neem het woord orgasme. Dat klinkt toch helemaal niet erotisch? Het is zo gewoon, zo saai. 'Kunt u mij het orgasme even aangeven', zoiets. In gebarentaal zeg je orgasme door je handen rillend langs je lichaam te laten gaan. Dat benadert voor mij veel meer de emoties die erbij horen.'

Aan het woord is Mieke Julien, regisseuse van de Vagina Verhalen. Het Handtheater uit Amsterdam brengt de voorstelling, die wordt gespeeld door acht dove en acht horende actrices, tot en met april en volgend seizoen

door het hele land. Het succes van de Vagina Monologen van de Amerikaanse schrijfster Eve Ensler lijkt intussen behoorlijk uitgemolken. Adelheid Roosen bracht de gesluierde versie met verhalen van islamitische vrouwen en tegelijkertijd toerde de voorstelling van het Handtheater, in gesproken Nederlands en in gebarentaal. Toch zijn de Vagina Verhalen niet te vergelijken met de oeropvoering, meent Julien.

TWEETALIG

'De Vagina Monologen werden voorgelezen door telkens drie bekende vrouwen. In onze voorstelling zijn er acht rollen, gespeeld door zestien actrices. Een duo van een dove en een horende vrouw neemt telkens één rol voor zijn rekening. Daardoor wordt het echt een geïntegreerde, tweetalige voorstelling. Bovendien lezen wij niet voor, maar zijn beweging en zang bij ons ook belangrijke elementen.' De Vagina Verhalen beginnen met een monoloog in gebarentaal, die niet wordt getolkt. 'Je hoort dan in de zaal al wat ge-

spannen gegiechel en ziet sommige mensen denken: 'Waar ben ik nu terechtgekomen?' Bij het tweede, gesproken, verhaal zakt het publiek zichtbaar opgelucht onderuit en als de eerste monoloog later wordt herhaald, nu wel met een tolk erbij, dan is de zaal muisstil. Voor horenden is dat begin erg onwennig, maar wat zij zich niet realiseren is dat doven heel vaak in zo'n situatie verkeren.'

De Vagina Verhalen zijn dan ook in de eerste plaats bedoeld om de voorstelling toegankelijk te maken voor doven. Maar aan de reacties merken de acteurs dat de impact van de gebarentaal ook voor horenden groot is. 'Doven gebruiken hun zintuigen anders dan horenden', vertelt de (dove) actrice Perwin Schol. 'Iemand roepen is bij ons iemand aanraken. Dat merk je ook aan de gebarentaal; die is heel visueel, en tegelijk heel lieflijk. Het is een erg mooie taal om gedachten en emoties mee uit te drukken.'

Schol en Julien interviewden elf dove vrouwen, wier verhalen ze hebben verweven in de voorstel-

ling. Vijf van de oorspronkelijke monologen gooiden Julien eruit. 'Vooral omdat ik ze te preuts of te moralistisch vond.' De ervaringen van doven kwamen ervoor in de plaats, omdat die anders zijn dan die van horenden, legt Schol uit.

OOGCONTACT

Ze geeft een voorbeeld: 'Doven vrijen zonder uitzondering met het licht aan. Omdat ze niet kunnen horen, is oogcontact vreselijk belangrijk.'

Muziek tijdens het vrijen is voor Schol ook taboe. 'Als er muziek aanstaat, heb ik het gevoel dat ik maar met een halve persoon vrij, en dat de andere helft zich niet op mij, maar op de muziek concentreert.'

Uit de reacties van het publiek merken de maaksters dat dove toeschouwers het waarderen dat er interviews met doven zijn gebruikt. Schol en Julien hebben hun gesprekken daarom ook verwerkt in een boek dat onlangs is verschenen.

De Vagina Verhalen: 10 t/m 14 februari in De Brakke Grond Amsterdam, 19 februari in Gigant Apeldoorn.